

Uitvoeringsprogramma Landschapsontwikkelingsplan Aalten

Jaarverslag 2015

Stichting Samenwerkend Actief Aaltens Platteland

Correspondentieadres:

Stichting SAAP
Welinkweg 8A
7122 PL Aalten
E: info@stichtingsaap.nl
I: www.stichtingsaap.nl

Vormgeving
en realisatie:
Gerard te Hennepe

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Inleiding	7
Aanschaf informatieborden bijenhouderij	9
Scholenproject	13
Akkerrandenproject Aalten	15
Patrijzenproject "Samen voor de Patrijs"	19
Plaatsen ooievaarsnesten	23
Aanschaf boompalen	25
Aanschaf bosplantsoen	27

Landschapsonwikkelingsplan Gemeente Aalten

Projecten indienen tot 1 november

Stichting SAAP heeft vanaf 2014 de formele taak gekregen om het Landschapsonwikkelingsplan (LOP) uit te voeren. Zij geeft hieraan invulling door jaarlijks projecten te verzamelen en aan de hand hiervan een uitvoeringsprogramma op te stellen. Dit uitvoeringsprogramma wordt, nadat het is behandeld door het Algemeen bestuur, aan de gemeente ter goedkeuring aangeboden.

In het Landschapsonwikkelingsplan is een ontwikkelingsvisie vastgelegd en is een actieprogramma opgenomen om de doelen te kunnen realiseren. Kenmerkend voor de gemeente is het agrarisch cultuurlandschap. Nieuwe plannen en initiatieven dienen zodanig vorm te worden gegeven dat deze bijdragen aan het in stand houden, herstellen en verbeteren van dit agrarisch cultuurlandschap.

Het LOP dient te worden benut voor financiering en uitvoering van projecten welke relatie hebben met landschappelijke functies, zoals waterbeheer, natuur en kenmerkende identiteit maar ook recreatie, toerisme en

verbetering van economische mogelijkheden ter instandhouding van het cultuurlandschap. Met het LOP dienen mogelijkheden voor blijvende verdiensten uit het landschap te worden gerealiseerd.

Voor het Uitvoeringsprogramma 2016 kunnen tot 1 november a.s. nog projecten worden ingediend bij het secretariaat van Stichting SAAP (zie onder aan de pagina). Richtlijnen voor het indienen van projecten vindt u op www.stichtingsaap.nl

Hier geven we een paar voorbeelden van eerder gerealiseerde projecten.

Scholenproject LTO Noord Afdeling Aalten

LTO Noord, afdeling Aalten heeft het initiatief genomen voor het scholenproject. Doel van het project was kinderen kennis te laten maken met een modern agrarisch bedrijf, in dit geval een melkveebedrijf en varkenshouderij.

Alle basisscholen in Aalten zijn door de LTO aangeschreven met de vraag of zij gebruik wilden maken van het aanbod om een kijkje te nemen op een agrarisch bedrijf. In totaal hebben acht lagere scholen deel genomen aan het project en zijn de groepen 7 en/of 8 op bezoek geweest op een boerderij.

De deelnemende agrarische bedrijven waren de melkveebedrijven Familie Kuiper en Familie te Paske, varkensbedrijf R.Rotink en melk- en ijsboerderij Familie Lensink.

De volgende scholen hebben deel genomen aan het project: De Hóve, Groen van Prinster-school, 't Warmelink, CBS Barlo, 't Bastion, 't Mollenveld, De Slinger en De Wegwijper.

Deelnemers van het project LTO scholenproject op bezoek bij melkvee- en ijsboerderij Lensink.

Dorpen in het groen

Door medewerkers van Stichting Landschapsbeheer Gelderland in samenwerking met vrijwilligers van Lintelo's belang zijn 18 erfinspanningsplannen opgesteld. 16 daarvan zijn in de winter 2014-2015 uitgevoerd, twee worden in de aankomende winter uitgevoerd.

In totaal is 6.353 m² beplanting aangelegd en zijn 101 knot-, laan- en fruitbomen geplant. Het volledige budget voor de aanleg van beplanting is nog niet gebruikt waardoor er nog ruimte is voor enkele nieuwe plannen. Volgens verwachting wordt het project in de aankomende winter afgerond.

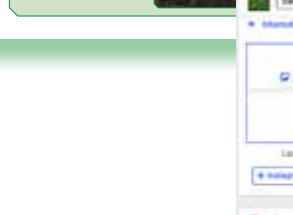

Uilenkasten

De Vogelwerkgroep Zuidoost-Achterhoek plaatst en onderhoudt al sinds het begin van de jaren zeventig uilenkasten op boerenerven. Eerst alleen kasten voor Kerkulen, vanaf 1990 ook kasten voor Steenuilen.

Doordat hooizolders van boerderijen nauwelijks nog toegankelijk zijn voor Kerkulen, broedt nagenoeg de volledige populatie in door de WVG geplaatste nestkasten. In Aalten hangen zo'n 50 nestkasten op boerenerven waarvan 10-30 kasten jaarlijks bezet zijn. Vanwege ouderdom ditten van steeds meer kasten dusdanig slecht gew vervanging noodzakelijk is.

Zonder vervangende nestkasten verdwijnen de Kerkulen gebruik aan nest- en slaapplekken. Steenuilen nestelen op Achterhoekse erven veelal schuurtjes, meest oude kippenhokken. Doordat deze schuurtjes niet meer in gebruik zijn, ze en worden ze uiteindelijk gesloopt. Daarmee gaat soms ook de enige broedplaats van de Steenuil op het erf verloren. De Vogelwerkgroep is daarom vanaf begin jaren '90 begonnen met het plaatsen van nestkasten als alternatieve nestplaats voor de uilen.

Voorwoord

Geachte lezer,

Voor u ligt het Jaarverslag Uitvoeringsprogramma Landschapsonwikkelingsplan 2015 van Stichting SAAP.

Een verslag van de gerealiseerde projecten, welke na goedkeuring van het Uitvoeringsprogramma Landschapsonwikkelingsplan 2015, door het Algemeen Bestuur van Stichting SAAP en de gemeente Aalten, met kennis van zaken en enthousiasme zijn uitgevoerd.

Totaal zijn er tien projecten ingediend, waarvan uiteindelijk zeven projecten zijn geselecteerd en opgenomen in het Uitvoeringsprogramma Landschapsonwikkelingsplan 2015.

Door de verscheidenheid van de projecten draagt elk project, door de concrete uitwerking, bij aan het Landschapsonwikkelingsplan, met aandacht voor de versterking van het landschap, door het beheer en aanleg van groen, landbouw, educatie, soortenbescherming en de leefbaarheid van ons prachtige buitengebied.

Door de uitvoering van de opgenomen projecten verwachten we dat ook anderen gestimuleerd worden en een bijdrage willen leveren aan de plattelandsonwikkeling.

Om nog meer bekendheid te geven aan de mogelijkheid om projecten in te dienen voor het Uitvoeringsprogramma Landschapsonwikkelingsplan Aalten heeft Stichting SAAP naast de informatie op de website www.stichtingsaap.nl achterliggend jaar de aandacht proberen te krijgen via de gedrukte media en sinds kort ook de facebookpagina gelanceerd.

Stichting SAAP heeft afgelopen jaar ook een oriënterend overleg gehad met WCL Winterswijk om te onderzoeken wat we van elkaar kunnen leren en wat de mogelijkheden zijn om elkaar te versterken.

Tijdens de Erfgoedbeurs in de Koppelkerk en de bijeenkomst in het Mondriaanhuis in Winterswijk met betrekking tot de ontwikkeling van het nieuw op te stellen erfgoedbeleid was het SAAP aanwezig.

We gaan er van uit, dat dit jaarverslag een goed beeld geeft van wat er gerealiseerd is door middel van het Uitvoeringsprogramma Landschapsonwikkelingsplan 2015 en de activiteiten van Stichting SAAP.

En hopen dat u het met genoegens zult doornemen en net als Stichting SAAP tevreden kunt zijn over wat er is gerealiseerd.

Gerard te Hennepe,
voorzitter

Inleiding

In 2015 heeft de gemeente Aalten € 20.000 beschikbaar gesteld voor de uitvoering van een zevental projecten in het kader van het Landschapsonwikkelingsplan Aalten.

Deze projecten dragen er gezamenlijk aan bij, dat draagvlak wordt gecreëerd voor natuur en landschap. Het aanleggen en onderhouden maakt het landschap aantrekkelijker voor bewoners, recreanten en toeristen en verhoogt de ecologische kwaliteit.

In dit verslag worden de uitgevoerde projecten gepresenteerd.

Projecttitel	Financiële omvang
Aanschaf infoborden bijenhouderij	€ 4.632
LTO, scholenproject	€ 1.868
Akkerrandenproject	€ 2.000
Patrijzenproject	€ 3.000
Plaatsen ooievaarsnest en herstel bestaand nest	€ 3.000
Aanschaf boompalen	€ 2.000
Aanschaf bosplantsoen	€ 3.500

Uitvoering van het programma 2015 heeft er in geresulteerd, dat:

- bij kinderboerderij Ahof een bijenstal met educatieruimte wordt gerealiseerd, waardoor het belang en nut van het houden van bijen beter onder de aandacht kan worden gebracht
- 11 groepen van groep 7/8 tijdens een excursie een boerderij hebben bezocht, waar ze leerden dat de melk, vlees en eieren en dergelijke niet uit de supermarkt komen, maar van een boerderij en de weg die het gaat voor het in de supermarkt ligt.
- bij 30 deelnemers aan het akkerrandenproject in totaal 20000 m² akkerrand ingezaaid met het bloemenmengsel
- door het project "Samen voor de patrijs" waarbij wordt gezorgd voor juiste voeding (insecten en zaden), dekking (door ingezaaide randen te laten staan het jaar door) en predatiebeheer, de Patrijs als grote winnaar uit de bus komt; (van 3 broedpaartjes naar 34 broedpaartjes)
- er een nieuw ooievaarsnest is geplaatst en een bestaande is hersteld, hetgeen de afgelopen jaren gesignaleerde ooievaars zal moeten stimuleren om hier te nestelen
- jonge aangeplante solitaire bomen een grotere overlevingskans krijgen door de geplaatste boompalen
- soortenarme houtwallen zijn opgewaardeerd doordat ze zijn doorgeplant met gebiedseigen bomen en struikvormers waardoor deze singels gevarieerder zijn geworden.

Voorzitter Karel Beernink mocht in 2015 een cheque ter waarde van 10.000 euro in ontvangst nemen van het Rabobank coöperatiefonds

Van Stichting doorgeefhuis Maria ontving de vereniging een bijdrage van 850 euro

Ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan in 2015 gaf NBV afdeling Aalten een 176 pagina's tellend hardcover boek uit. Dit werd onder andere mogelijk gemaakt door verschillende sponsorbijdragen

Aanschaf informatieborden bijenhouderij

De Nederlandse Bijenhoudersvereniging afdeling Aalten diende voor het uitvoeringsprogramma 2015 een aanvraag in voor het plaatsen van informatieborden bij de kinderboerderij Ahof om zo het houden van bijen meer onder de aandacht te brengen.

NBV afdeling Aalten is van mening, dat het gezegde 'onbekend maakt onbemind' zeker voor de imkerij van toepassing is.

Deze aanvraag werd goedgekeurd, maar kreeg vanuit de gemeente de kanttekening, dat er gestreefd wordt naar uniformiteit en terughoudendheid in het aantal informatieborden.

Omdat de NBV afdeling Aalten vreesde met één informatiebord niet het beoogde doel te kunnen bereiken, veranderde het plan van een informatiebord na overleg met de kinderboerderij en de gemeente in een plan om een bijenstal met educatieruimte te realiseren.

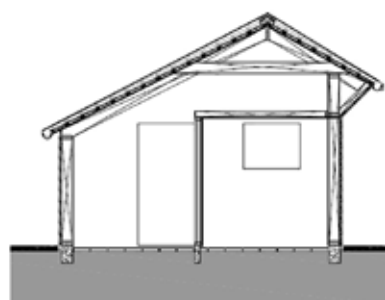
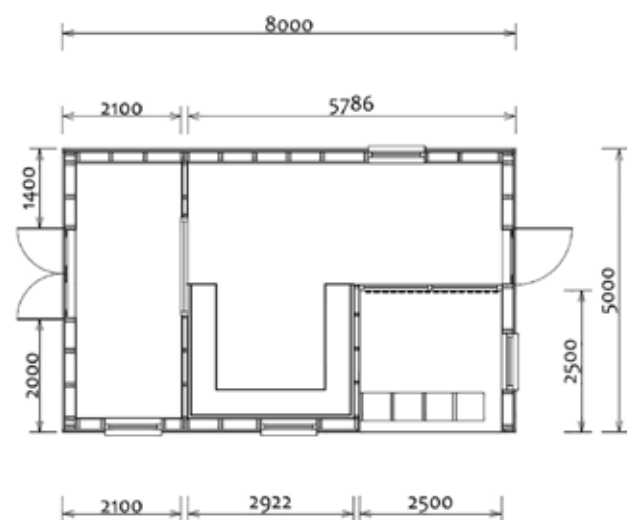
Hiervoor werd door Rinke ter Haar een ontwerp gemaakt en werd de bouwvergunning aangevraagd welke in september 2015 is verleend.

Omdat het plan voor de bijenstal met educatieruimte en inrichting hiervan ver boven de begroting ging, diende de vereniging een aanvraag in bij het Rabobank Coöperatiefonds en won daar mee in de categorie 'scholing en onderwijs' de eerste prijs ter waarde van 10.000 euro. Omdat de imkersvereniging in het jubileum jaar een aantal keren de pers haalde met de activiteiten ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan, trok dit ook de aandacht van Stichting doorgeefhuis Maria en mocht de vereniging hiervan ook een donatie van 850 euro ontvangen voor dit project.

Een illustratie van de bijenstal, zoals deze is gepland bij kinderboerderij Ahof, samen met het moestuinproject van Estinea

Een deel van de tekening bij de bouwvergunning welke inmiddels is verleend.

Gaandeweg sloot ook Estinea zich bij het plan aan met het idee om een moestuin op te zetten bij de Ahof. En zo vormen de kinderboerderij, het moestuinproject en de bouw van de bijenstal met educatieruimte samen het project 'Groen verbindt' met een vierledig doel:

1. Het versterken van de sociale samenhang;
2. Participatie;
3. Natuur;
4. Educatie;

Omdat de bijenstal met educatieruimte gebouwd zal worden op het terrein van de Ahof dat eigendom is van de gemeente, is het noodzakelijk afspraken betreffende gebruik en rechten op papier te zetten.

Dinsdag 14 juni heeft het college van burgemeester en wethouders besloten om toestemming te verlenen voor het plaatsen van de bijenstal nabij De Ahof.

De eigendomsverhoudingen worden geregeld middels een recht van opstal. Voor dit recht van opstal is een symbolische retributie (jaarlijkse vergoeding) verschuldigd.

Het recht van opstal wordt geregeld door het inschrijven van een akte van vestiging die door de notaris wordt ingeschreven bij het Kadaster. De overeenkomst tot het vestigen van het recht van opstal, zal op korte termijn worden geregeld en ook zullen afspraken tussen de Ahof en de bijenvereniging vastgelegd moeten worden.

Wanneer alle formaliteiten zijn afgerond kan worden begonnen met het bouwen van de bijenstal met educatie ruimte. Dit zal naar verwachting de tweede helft van dit jaar gestalte krijgen, zodat het seizoen 2017 de eerste bijenkasten met volken bij de Ahof geplaatst kunnen worden en het samen met de educatieruimte de nodige informatie verschaft over de imkerij.

Kort samen gevat heeft de realisatie van dit project een andere vorm gekregen dan oorspronkelijk de bedoeling was en heeft het een wat langere adem nodig gehad, maar zal het uiteindelijke resultaat dit zeker waard zijn.

Deze foto is gemaakt in de zichtstal van Rik Rotink

LTO, Scholenproject

Verslag Scholenproject 2015, LTO Noord Oost Achterhoek, commissie Aalten

Net als vorige jaren hebben we ook in 2015 het scholenproject georganiseerd. Kinderen van groep 7-8 bieden we een excursie aan naar een boerderij in de buurt. Omdat we eventuele combinatie klassen niet 2 jaar naar dezelfde boerderij willen laten gaan, is vooraf aangegeven dat in dat geval de kinderen naar een andere boerderij gaan dan het vorige jaar.

In 2015 waren er 11 groepen die naar het bedrijf van de familie te Paske, familie Keuper, Rik Rotink of de familie Lensink gingen. We kregen erg veel enthousiaste reacties, van kinderen en leerkrachten. En ook voor volgend jaar staat het weer op het programma. Doordat we het ieder jaar op dezelfde manier organiseren, zal voor scholen het ook makkelijker zijn om het in hun programma in te passen.

Deze foto's zijn gemaakt bij Rik Rotink, varkensbedrijf aan de Lichtenvoordsestraatweg. Rik geeft in de voerkeuken uitleg over het voer voor de varkens.

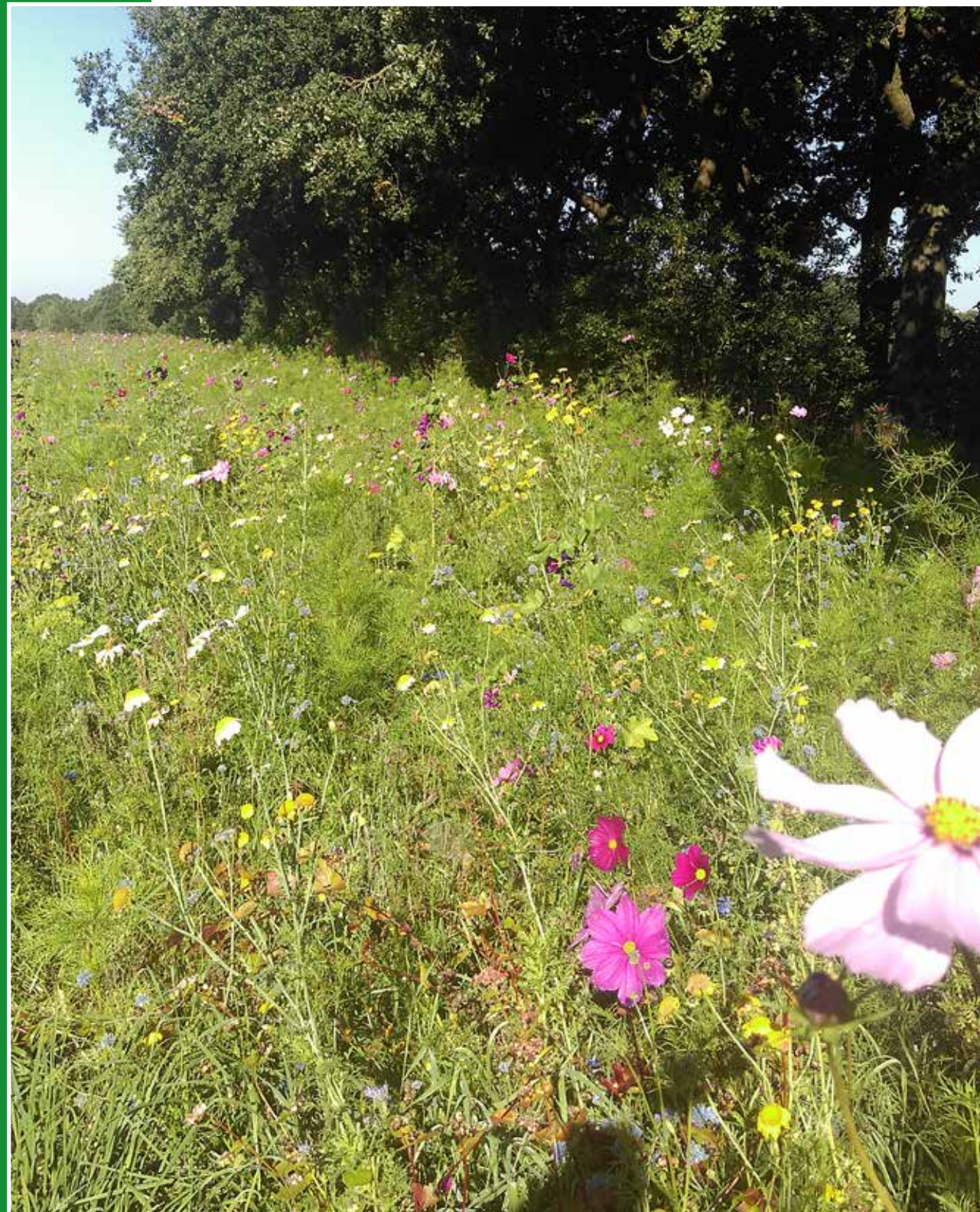
Financieel verslag:

Vergoeding voor de bedrijven 11 X € 100,00 =	€ 1.100,00
Versnaperingen 11 X € 30,00 per groep =	330,00

Totaal	€ 1.430,00
--------	------------

Aangevraagde vergoeding	€ 1.500,00
-------------------------	------------

Het aangevraagde bedrag was hoger dan de uiteindelijke kosten, omdat we in 2015 geen borden hebben laten maken. Maar dat doorschuiven naar een ander jaar.

Akkerrandenproject Gemeente Aalten 2015

Akkerranden Werkgroep zorgt voor "gouden randen".

In 2015 is 20.000 m² akkerrand ingezaaid met het *bloemenmengsel* "Bloeiend bedrijf" van de firma ten Dijke door 30 deelnemers. De randen liggen over de gehele gemeente verspreid. Het werkelijke aantal m² dat ingezaaid is ligt veel hoger doordat particulieren op eigen kosten stroken inzaaien.

29 Juni werd bij de Brusse in de Heurne het akkerrandenproject geopend door wethouder Ted Kok.

Het is al drie jaar, dat er fietstochten worden uitgezet. Een vaste route door de patrijzenzone in Barlo en Dale en andere steeds wisselende gebieden in de buurtschappen van Aalten.

Qua uitstraling is het landelijk enorm gewaardeerd en wat kosten aangaat minimaal. Dit bleek uit de positieve reacties na de landelijke radio (NPO1) en t.v.uitzending (vroeg vogels NPO2).

Dit ook omdat er veel vrijwilligers van verschillende groenclubs gratis en belangeloos meehelpen.

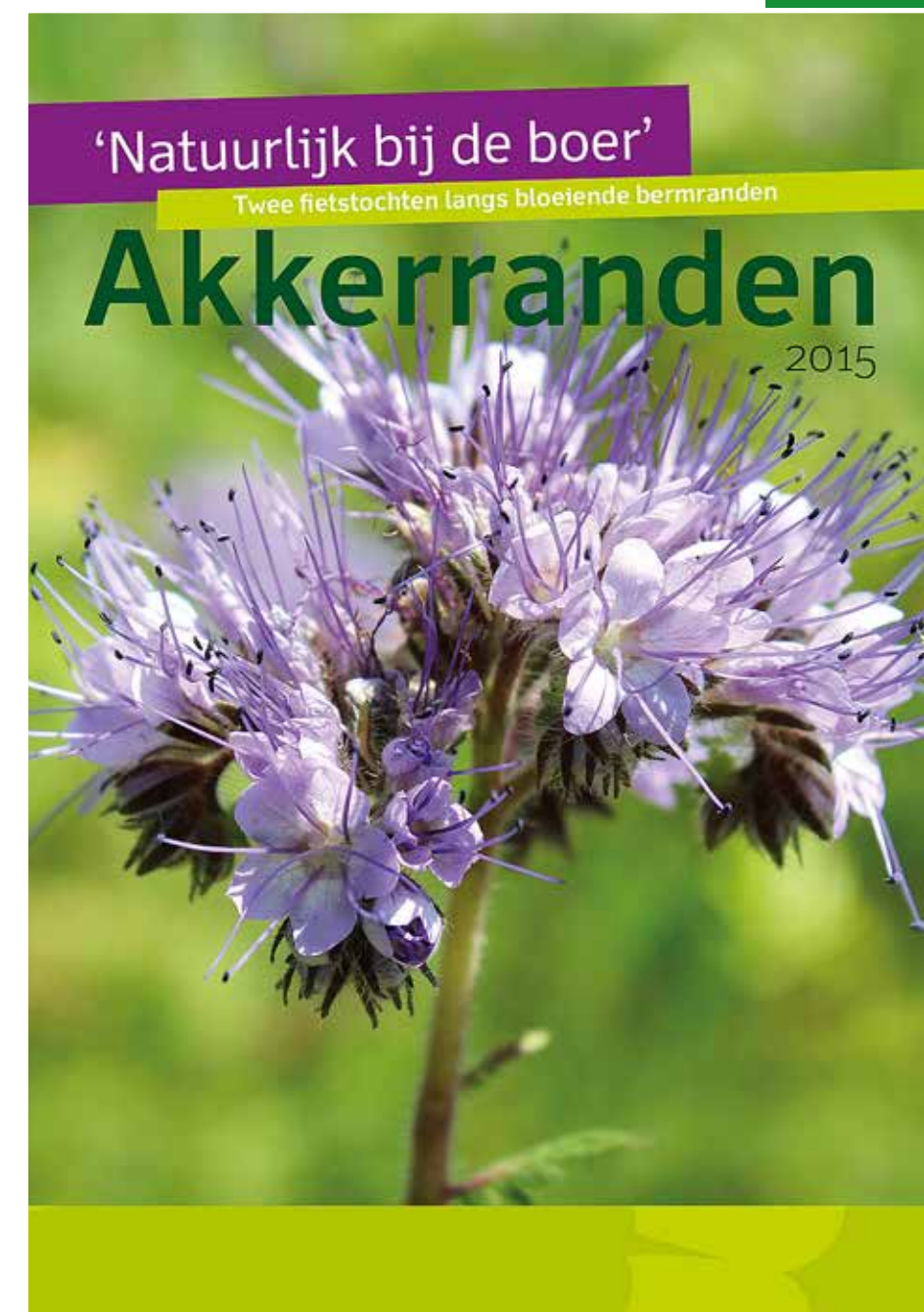
Ook de inzet van de gemeente met eigen groenstroken in en rond het dorp maakt het beeld nog completer. De samenwerking met de VVV en uitgave van de fietsroute dragen tevens bij aan het succes.

Met een lint van bloemen help je de natuur een beetje. Evenwicht in de natuur terugbrengen is de doelstelling. Het mooie in onze gemeenschap is, dat naast de gemeente ook boeren en particulieren grond ter beschikking stellen.

De samenwerking tussen LTO, imkers, IVN, SAAP, wilbbeheereenheid en vogelwerkgroep is uniek in Nederland.

Zoals in de oudheid al werd geschreven; **zonder bijen geen eten!** Als Regent van onze leefomgeving zijn we verplicht hieraan te werken voor ons nageslacht.

De fietsroute is dit jaar in De Heurne en Dinxperlo uitgezet met een lengte van 26 km. Langs de route waren diverse randen in gezaaid, ook had de Gemeente zelf een bouwkaavel en bermen in gezaaid. Dit resulteerde in een prachtige bloeiende fietsroute die goed bezocht is.

Patrijzenproject "Samen voor de Patrijs"

In 2015 zijn we voor het derde jaar begonnen met het inzaaien van akkerranden met een mengsel dat voor 75% uit graansoorten bestaat en 25% uit bloemen en kruiden soorten. Dit mengsel is zo samen gesteld dat er in de zomer dekking (schuil gelegenheid) is en er bloemen en kruiden bloeien waar allerlei insecten op af komen zoals bijen, vlinders, sluipwespen, sprinkhanen, enz.. In de winter geven deze randen dekking en voedsel voor de patrijs en tal van andere vogelsoorten, waar onder een aantal zeldzame soorten als grauwe klauwier, klapekster, blauwe kiekendief en de velduil. Ook komen er zoogdieren in voor als reeën, hazen, hermelijn, konijnen, vos, enz., en muizen. Dat de randen een belangrijke bijdrage leveren aan biodiversiteit is goed te merken. Tot 2013 waren er 42 vogelsoorten, in 2013 liep dit aantal op naar 52, in 2014 naar 72 en in 2015 naar 80 vogelsoorten die in dat gebied voor kwamen. De Patrijs kwam als grote winnaar uit de bus; van 3 broedpaartjes naar 34 broedpaartjes in het project. Door te zorgen voor juiste voeding (insecten en zaden), dekking (door ingezaaide randen te laten staan het jaar door) en predatiebeheer is dit ons inziens bereikt.

Media aandacht

Op 6 september hebben we een informatie dag georganiseerd door de WBE Aalten e.o. waar veel belangstelling voor was uit het hele land. De bezoekers kregen een infobrief en konden mee met een excursie langs de randen.

Veel mensen waren verbaasd en positief over de samenwerking met gemeente en de vele natuurgroepen.

Hieruit kwamen uit de Achterhoek vele aanvragen om het project "Samen voor de Patrijs" in vele gemeentes (Oude IJsselstreek, Doetinchem, Montferland en Bronkhorst) mee te helpen op te zetten.

Ook heeft de provincie het project "Samen voor de Patrijs" overgenomen en mogen we het project de komende zes jaar in de Achterhoek uitvouwen. Enkele projecten zijn al opgestart in Lochem en Berkelland en Vorden. Ook hebben vele particulieren grond ter beschikking gesteld en zal het plan, volgens ons project "Samen voor de Patrijs" als voorbeeld, worden uitgevoerd.

Naast deze projecten starten ze ook het project "Samen voor de Patrijs" naar ons voorbeeld in Limburg (Helden Panningen) en Noord Oost Groningen (ANOG) met steun van de provincies. Ook in de Kreis Borken worden ook vele zones ingezaaid en zelfs in België vragen ze om advies.

De gemeente Aalten heeft meer dan positieve aandacht (qua landschap en voor recreatief verblijf) gekregen in de media mede door het inzaaien van bloemen/akkerranden en het project "Samen voor de Patrijs".

In diverse **dagbladen** Gelderlander, Tubantia, Trouw en Bocholter Borkener Volksblatt), het kwartaal blad van de SBNL, landelijke **vakbladen** van de KNJV, KNNV, Vogelbescherming Sovon en Milieudefensie, **weekbladen** als Aaltens Nieuws, Aalten Vooruit, Bredevoorts nieuws.

Op **Landelijke Radio NPO 1**, 24 september ('s morgens elk uur een kwartier) waar Burgemeester Berghoef ook aan het woord kwam, en het **T.V. programma "Vroege Vogels" op NPO 2**.

Ook Nico de Haan, op dit moment beter bekend als het baardmannetje, heeft twee keer ons gebied bezocht met een filmploeg.

TV Gelderland heeft er een journaal item van gemaakt en een week lang in het logo van het journaal verwerkt, zodat het 7 keer per avond in het beeld kwam.

Tevens heeft het in de **teletekst** van T.V. Gelderland als lees item gestaan. Ook de Internet media hebben massaal ingehaakt op de uitzending van de T.V., o.a. NU.nl, You tube, Facebook e.v.a. .

Daarnaast hebben we vele groepen mensen, zowel vanuit vak discipline maar ook toeristisch als gids begeleidt door het gebied van het project "Samen voor de Patrijs" alsook langs de gezaaide akkerranden. In totaal is 392 uur gestoken in presentaties, excursies en media aandacht.

Directe of indirecte inzet voor "Samen voor de Patrijs" loont!

Het jaar 2015 was een positief jaar voor de natuur in de Gemeente Aalten.

Plaatsen
Bredevoort

Plaatsen nestpaal aan de Pakkebierweg

Plaatsen ooievaarsnesten

Vrijwilligers van de Vogelwerkgroep Zuidoost-Achterhoek hebben in de afgelopen maanden twee ooievaarsnesten geplaatst. Eén nest is geplaatst aan de gracht in Bredevoort en het andere nest in het beekdal van de Bovenslinge aan de Pakkenbierweg in Dale.

Het nest in Bredevoort is op 29 oktober 2015 onthult door gedeputeerde Jan Jacob van Dijk tijdens zijn werkbezoek aan het vestingstadje.

Bijgaande foto's geven een beeld van het plaatsen van de nestpalen en de opening door de Gedeputeerde.

Opening door de Gedeputeerde Jan Jacob van Dijk

Aanschaf boompalen

Particulier Agrarisch Natuurbeheer verzorgt voor een groot deel de aanplant van solitaire bomen welke geplant worden in het kader het versterken van het Aaltense landschap. Hiervoor heeft de gemeente Aalten van de Provincie Gelderland een financiële bijdrage ontvangen. Een deel van het beschikbare budget wordt ingezet voor de aanplant van laan- en fruitbomen. Op de boompalen na, worden de kosten daarvan gedekt uit deze subsidie.

Omdat de overlevingskansen van jonge solitaire bomen sterk vergroot wordt wanneer deze geplant worden met boompalen, heeft het PAN een bijdrage ontvangen voor 400 boompalen. Het gaat hier om 400 milieuvriendelijke, boombalen van onbehandeld kastanjarahout.

Het aanplanten van solitaire laan- en hoogstam fruitbomen is een in het LOP genoemde wenselijke maatregel. Daarmee past de aanschaf van boompalen in het LOP.

Aanschaf bosplantsoen

Afgelopen jaar hebben de vrijwilligers van StivLA met enthousiasme en betrokkenheid voor het buitengebied, belangeloos verschillende projecten uitgevoerd.

Op verschillende plaatsen werd de natuur versterkt en verfraaid door de nieuwe aanplant.

Het plantgoed wordt bekostigd door de bijdrage uit het uitvoeringsprogramma landschapsonwikkeling.

Wilde appel en peer, kardinaalsmuts, lijsterbes, meidoorn werden o.a. geplant aan de Huisstededijk, 't Villeken en bij enkele particulieren in het buitengebied.

Stichting Samenwerkend Actief Aaltens Platteland